

Mevrouw Chr. Koenigs
Geldersekade 51
1011 EK AMSTERDAM

Uw brief van
5 juli 1997

Ons kenmerk
DCE/97/21230

Contactpersoon
Ch. Van Rappard-Boon

Zoetermeer

15 SEP, 1997

Onderwerp
recuperatie/collectie Franz Koenigs

Doorkiesnummer
070-3028120

Geachte mevrouw Koenigs.

In antwoord op uw brief van 5 juli jl., bericht ik u het volgende.

In uw brief claimt u de gehele verzameling van F.W. Koenigs (de schilderijen alsmede de tekeningen van oude meesters) zoals deze door hem in 1935 in bruikleen is gegeven aan (de Stichting) Museum Boymans. Daarnaast maakt u aanspraak op "de vier schilderijen" die de Inspectie Cultuurbezit aan de collectie zou hebben toegevoegd. Ten slotte worden door u geclaimd de twee Carpaccio-tekeningen die door tussenkomst van Lütjens aan het museum zijn toegezonden. Uw claim valt derhalve in een drietal onderdelen uiteen die ik hieronder zal bespreken.

Wat betreft de door u geclaimde tekeningen en schilderijen van oude meesters, zoals deze in 1935 in bruikleen zijn gegeven aan (de Stichting) Museum Boymans, geldt dat deze dienden als onderpand voor een lening die de heer F.W. Koenigs had afgesloten bij de bank Lisser & Rosenkranz. De heer F.W. Koenigs heeft vervolgens op 2 april 1940 de eigendom van deze tekeningen en schilderijen overgedragen aan Lisser & Rosenkranz, ter afwikkeling van de krediettransactie. Hiermee zijn de tekeningen en schilderijen in volle en vrije eigendom overgegaan naar genoemde bank. Op dat moment was de heer F.W. Koenigs derhalve geen eigenaar meer.

Daaropvolgend zijn door de bank alle tekeningen en een elftal schilderijen verkocht aan de heer D.G. van Beuningen. De resterende schilderijen zijn, voor zover dezerzijds valt na te gaan, door de bank verkocht aan de kunsthandel J. Goudstikker NV te Amsterdam. Een deel van de tekeningen, 527 stuks, is door de heer D.G. van Beuningen op 3 december 1940 verkocht aan Dr. H. Posse voor het door Hitler in Linz geplande museum. Alle overige tekeningen alsmede enkele van de door hem gekochte schilderijen zijn door de heer D.G. van Beuningen nog tijdens de oorlog geschonken aan (de Stichting) Museum Boymans en daardoor eigendom van de Stichting geworden. Enkele schilderijen zijn door de heer D.G. van Beuningen niet aan (de Stichting) Museum Boymans geschonken, doch zijn privébezit gebleven. Na het overlijden van de heer D.G. van Beuningen zijn deze schilderijen aan de gemeente Rotterdam verkocht.

Het onderdeel van uw claim dat ziet op vier schilderijen die door de Inspectie Cultuurbezit aan de collectie zouden zijn toegevoegd, kan ik niet plaatsen. Het is voor mij niet duidelijk op welke schilderijen u hier doelt. Op dit moment kan ik op dit onderdeel van uw claim derhalve niet nader ingaan.

De door u genoemde twee tekeningen van Carpaccio (Kop van een oude man inv.nr. MB 1940/T8 en Studie voor een monnik inv.nr. MB 1940/T7) zijn door de F.W. Koenigs zelf aan (de Stichting) Museum Boymans geschonken, alwaar zich nog steeds bevinden.

Ook deze tekeningen zijn derhalve eigendom van (de Stichting) Museum Boymans geworden. Ze zijn meerdere malen gepubliceerd, onder andere door G. Luijten en A.W.F.M. Meij in de catalogus *Van Pisanello tot Cézanne*, Rotterdam 1990, waarin de brief van Franz Koenigs, die zijn schenking begeleidde, wordt geciteerd (p. 155). Deze feiten moeten u overigens reeds bekend zijn, daar u zelf deze brief citeert in uw artikel in de bundel *Spoils of War* (p. 240).

Vergevorderde staatsbemoeyenis is er op dit moment alleen met betrekking tot hoger genoemde 527 tekeningen die door de heer D.G. van Beuningen aan Dr. H. Posse werden verkocht. De Staat heeft deze tekeningen op eigen titel geclaimd wegens de nietigheid van deze vrijwillige transactie met de vijand. Hier bedoelde tekeningen zijn gecatalogiseerd in de u bekende catalogus *Old Master Drawings from the Franz Koenigs Collection* uit 1989.

Op grond van het voorgaande kom ik tot de conclusie dat u, noch de erven Koenigs, een claim jegens de Staat kunnen doen gelden.

De tekeningen en schilderijen die aan (de Stichting) Museum Boymans zijn geschonken, zijn eigendom van de Stichting, terwijl na het overlijden van Van Beuningen aan de gemeente Rotterdam verkochte schilderijen aan de gemeente in eigendom toebehoren.

Tenslotte verwijst u in uw brief naar het persbericht van ICN/ICB omtrent de NK-collectie en het veronderstelde gewijzigde standpunt ten aanzien van informatieverschaffing en indienen van claims dat daaruit zou spreken. Er heeft echter op beide punten geen wijziging plaatsgevonden. Alle beschikbare informatie en verdere doorverwijzigingen zijn en worden steeds verstrekt, zowel door het Instituut Collectie Nederland, dat u alle documentatie heeft verschaft over de in uw brief genoemde kunstwerken. Het beleid voor het indienen van de claims is evenmin gewijzigd. Wel is door Staatssecretaris Nuis onlangs benadrukt dat hij bereid is particulieren van dienst te zijn die menen rechtens aanspraak te kunnen maken op gerecupereerde kunstwerken en daartoe niet eerder in staat waren en dat nieuwe claims met de grootst mogelijke zorgvuldigheid worden behandeld.

Overigens stelt u in uw brief een claim te leggen op deze collectie namens de erven Koenigs. Evenwel hebben twee van de erfgenamen van de heer F.W. Koenigs (mevrouw A.K.M. Boerlage-Koenigs en de heer W.O. Koenigs) zich door tussenkomst van hun raadsman Mr. R.W. Polak van het kantoor De Brauw Blackstone Westbroek te Amsterdam, bij de brief van 17 juni jl., van de claim gedistantieerd en daarbij aangegeven dat u niet gemachtigd bent om namens hen op te treden. Uit deze brief maak ik op, dat u deze in kopie moet hebben ontvangen. In het licht hiervan kan ik uw claim reeds niet goed plaatsen. Voor het geval toch mocht blijken, dat u gemachtigd bent om namens (één van) de erven Koenigs op te treden, ben ik op de hierboven genoemde claim ingegaan.

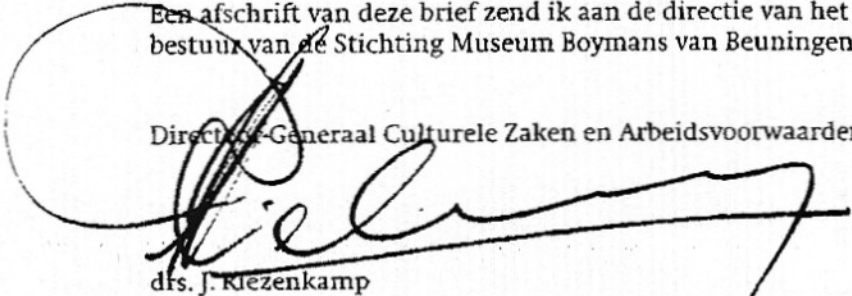
Uw mening, dat het recuperatie-archief bij het Ministerie van Financiën toegankelijk moet blijven, deel ik van harte. Mij had geen bericht bereikt over opschoning of verplaatsing van het archief. Het Ministerie van Financiën heeft mij desgevraagd gemeld, dat er geen sprake van is dat het recuperatie-archief uit het Ministerie wordt verwijderd of zal worden opgeschoond.

Voor eventuele informatie aldaar, kunt u terecht bij het hoofd van de Algemene Secretarie, de heer J.Ch.P. Simons.

De vragen omtrent diverse schilderijen, zoals verwoord in de bijlagen bij uw meergenoemde brief, zal ik per separate brief beantwoorden.

Een afschrift van deze brief zend ik aan de directie van het Museum Boijmans Van Beuningen, het bestuur van de Stichting Museum Boymans van Beuningen en Mr. R.W. Polak.

Directie-Generaal Culturele Zaken en Arbeidsvoorwaardenbeleid

dfs. J. Klezenkamp